

משרד החוץ

ירושלים, כ' באלול תשכ"ט
3 בספטמבר 1969

Handwritten notes and signatures in the top left corner.

Handwritten initials in the top right corner.

אל : שה"ח

מאת : שלמה הלל

הנדון: הפיכה בלוב

ההפיכה שפרצה בלוב ואשר הביאה להדחת מלכה מהווה גורם חדש וחמור שיש בו כדי לשנות את יחסי הכוחות הפועלים במזרח"ת ובים התיכון.

נראה לי שיש חשיבות רבה לכך שננסה להציג טזה ברורה בענין זה ע"מ להימידה כנגד מגמות פרשנות בלתי אוהדות העוללות לצמוח או שכבר צמחו, אצל אנשי מחנ"ד.

במסגרת מגמות אלה עלולים אנו להחקל באחת או כמה מהטענות הבאות:

1. המשך נוכחותה של ישראל בשטחים המחוזקים גורם לקפאון, להמשך הקונפלייט ובד בבד להגברת השתלטותה של ברית המועצות או לפחות של אלמנטים אוהדים לה במזרח"ת.

2. לאחר "נפילת" לוב מבחינת המערב, על ישראל להקפיד שלא לגרום לזעזועים דומים ב"שארית" מאחזי ארה"ב באזור: סעודיה, ובראש וראשונה ירדן ולבנון.

3. יש לחדש מדיניות החיוכים האמריקנית כלפי המדינות הרדיקליות ובעיקר כלפי מצרים אם ברצונה של ארה"ב לאבד את המזה"ת הערבי. על ישראל להבין זאת מאחר והתוצאות לטוב רחוק הינן לטובתה וכו' וכו'.

ע"מ לסתור מגמות שליליות אלו מוצע קו הטיעונים דלהלן:

1. ההפיכה הינה חבלה חמורה במעמד המערב ובעיקר ארה"ב במזרח"ת. המדינה העשירה ביותר כנפט צפונית מערבית לתעלת סואץ ובעלת פוטנציאל רב וחשוב למערב אירופה נמצאת עתה בידי גורמים האוהדים את ברית"מ ועוינים את ארה"ב.

2. יש בשינוי המשטר בארץ זו משום סכנה להמשך מעמד הבטיסים הזרים בה ובעצם השינוי משום דסקרדיטציה של יכולת המערב שמתחת לאפו ולמרות קיום הבטיסים מהבצעת הפיכה המעלה כוחות עוינים לשלטון.

3. ההפיכה הינה ביטוי להצטברות מאמץ החתרנות המצרי-טורי-עירקי שהחל למעשה בשנים 56-1955 כאשר הכלים לערעור שלטון המלך הינם חאי מפלגת הבעת' הטורית ותנועת הקאומיון אל-ערב הפרו-מצרית.

4. יש להצביע ע"כ שההפיכות האחרונות במזרח"ת התרחשו בשתי ארצות הסמוכות בגנרלן למצרים - סודאן ולוב.

משרד החוץ

- 2 -

5. הוכח בברור ש"דמי הלא יחרץ" שמשלמות מדינות הנפט למצרים אינן מבטיחות את משטרן.

השפעות אפשריות:

1. הסכנה המידית מהמצב שנוצר צפויה למדינות הצפון והמרכז אפריקניות: תוניסיה, מרוקו, צ'אד וניג'ר. בעיקר תוניסיה, הנמצאת עתה לחוצה בין שתי מדינות בעלות משטרים דיקטליים, עלולה להעלות מחשבות שניות באשר לאוריינטציה המדינית שלה ואולי אף לעמוד בסכנת זעזועים פנימיים.

2. אין ספק שיגברו הלחצים על מדינות המזה"ת המלוכניות ובעיקר ירדן וכווייה. ירדן עלולה אף לסבול כספית.

3. השפעה אפשרית נוספת הינה באשר לסיכויי התעצמות טובים יותר של המערך הימי הסוביטי ביס התיכון ולחצים מוגברים בעיקר על מלטה.

המסקנה העשויה לצמוח מן האמור לעיל ושרצוי שאנו נחתור לקראתה היא שעל ארה"ב לשנס נחוניה ע"פ לעצור תהליך מסוכן זה למאחזיה באזור בעיקר ע"י קיצוץ הילתו של נאצר שעם השיפור שחל במצבה הכלכלי של מצרים והבומבסטיות המלווה מבצעיו הצבאיים, גרם לאוירה המסכנת משטרים פרו-מערביים באזור.

כל עודוד ופיוס נוספים של נאצר ומצרים עלולים להגביר השפעת האלמנטים הפרו-סוביטיים, ויקשה על עיצוב מעמדן של המדינות הפרו-מערביות ועלולים להחיש הדרדרותן.

ב ב ר כ ה ,

שלמה הלל

העתק: לשכת מנכ"ל

מ. ביחן, סמנכ"ל

יעל ורד, מנהלת מזתי"ס

יוסף הדס, מנהל חקר